NN 20/2021 (26.2.2021.), Zaključak Vlade Republike Hrvatske, klasa: 022-03/21-07/38, urbroj: 50301-29/23-21-2 od 25. veljače 2021.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11., 119/14., 93/16. i 116/18.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 25. veljače 2021. donijela

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2021. do 2023., u tekstu koji je sastavni dio ovoga Zaključka.

2. Za provođenje Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2021. do 2023. zadužuje se Ministarstvo hrvatskih branitelja.

3. Ovaj Zaključak objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/21-07/38
Urbroj: 50301-29/23-21-2
Zagreb, 25. veljače 2021.

Predsjednik
mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

PROGRAM STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA I ZAPOŠLJAVANJA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2023.

1. UVOD

Poticanje rada i zapošljavanja provedbom aktivne politike zapošljavanja i poticanje cjeloživotnog učenja radi prilagodbe potrebama tržišta rada pripada skupu temeljnih ciljeva programa Vlade Republike Hrvatske za razdoblje 2020. – 2024., a istome pripada i briga za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata[1](U daljnjem tekstu upotrebljavat će se izraz: hrvatski branitelji.) i članove njihovih obitelji. Uvažavajući cilj stvaranja uvjeta za razvoj učinkovitog, razvijenog i uređenog tržišta rada koje će omogućiti dostojanstven rad, potrebno je uvažiti i posebne potrebe osoba koje su u nepovoljnijem položaju na tržištu rada. Ovaj program usmjeren je upravo na tu kategoriju osoba: hrvatske branitelje, zbog njihove dobi i činjenice da im je dijelom u vrijeme sudjelovanja u Domovinskom ratu bilo otežano redovno stjecanje znanja i vještina, kao i potrebnog radnog iskustva, te na djecu smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djecu dragovoljaca i djecu hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata[2](U daljnjem tekstu upotrebljavat će se kratica: dijete HRVI-a.) jer se u pravilu radi o mladim osobama bez radnog iskustva, na čije životne ishode je izravno i neizravno utjecalo sudjelovanje njihovih roditelja u Domovinskom ratu. Zbog toga je djecu smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, dragovoljaca i HRVI-a potrebno osnažiti kroz poticanje dodatnog obrazovanja te uključivanjem u tržište rada s ciljem realizacije njihovih potencijala.

Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2021. do 2023. bit će šesti ciklus provedbe mjera namijenjenih poticanju obrazovanja, zapošljavanju i poticanju zadružnog poduzetništva. Ujedno se njime dodatno razvijaju intervencije aktivne politike zapošljavanja kojima se omogućuje prelazak iz nezaposlenosti u svijet rada pomoću dodatnog obrazovanja te stjecanjem vještina za veću konkurentnost na tržištu rada, zatim potporama za samozapošljavanje, zapošljavanje te poticanje rada zadruga hrvatskih branitelja, koje su se pokazale dobrim primjerom jačanja sposobnosti izlaska malih proizvođača na tržište i socijalnog uključivanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

Uvažavajući izazovna vremena za gospodarstvo i tržište rada uslijed društveno-ekonomskih promjena kao posljedice pandemije koronavirusa (COVID-19), mjerama Programa poticat će se uspješnija prilagodba novonastalim okolnostima, jačanje konkurentnosti korisnika, olakšavanje i razvoj poslovanja te pomoć pri plasmanu proizvoda, kako bi se sačuvala gospodarska aktivnost te, posljedično, radna mjesta.

Program provođen u prethodnom razdoblju bio je važna podloga za korištenje sredstava iz EU fondova te je nužno istaknuti kako su hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji unutar nacionalnih strateških dokumenata, ali i u procesu programiranja za korištenje sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, po prvi puta prepoznati kao ciljna skupina te su za provedbu mjera usmjerenih njihovom samozapošljavanju i socijalnom uključivanju alocirana sredstva unutar Europskog socijalnog fonda. Slijedom toga, Ministarstvo hrvatskih branitelja (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) će nastaviti provoditi projekte financirane sredstvima Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., kao i u sljedećem financijskom razdoblju 2021. – 2027.

U Programu stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2021. do 2023. stavit će se naglasak na provedbu mjera kroz dva prioritetna područja, a kojima je cilj smanjenje nezaposlenosti osoba iz braniteljsko-stradalničke populacije, povećanje njihovog sudjelovanja u cjeloživotnom učenju, smanjivanje rizika od socijalne isključenosti, povećanje zapošljivosti i prilagodljivosti na tržištu rada, daljnji razvoj poslovanja te promoviranja i plasmana njihovih proizvoda, veća informiranost o mogućnostima korištenja mjera te kvalitetno korištenje sredstava iz fondova EU.

2. ANALIZA STANJA I KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA BRANITELJSKO-STRADALNIČKE POPULACIJE

U svrhu identificiranja problema na tržištu rada, unapređenja Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji koji se provodio u razdoblju od 2018. do 2020. te izrade novog Programa za iduće provedbeno razdoblje izrađena je analiza stanja i kretanja braniteljsko-stradalničke populacije na tržištu rada.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, krajem listopada 2020. u Republici Hrvatskoj u registriranoj nezaposlenosti bila su evidentirana 12.403 nezaposlena hrvatska branitelja[3](Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje sa stanjem na dan 31. listopada 2020.)

, što čini 8 % ukupno nezaposlenih osoba u Republici Hrvatskoj za isto razdoblje. U usporedbi s listopadom 2019., kada je bilo evidentirano 11.421 nezaposlenih hrvatskih branitelja s udjelom od 9,4 % u ukupnom broju nezaposlenih osoba, te listopadom 2018. kada je bilo evidentirano 13.645 nezaposlenih hrvatskih branitelja, što čini udio od 9,6 % ukupno nezaposlenih osoba, u listopadu 2020. udio nezaposlenih hrvatskih branitelja smanjen je za 1,4 % u odnosu na isto razdoblje 2019. te 1,6 % u odnosu na listopad 2018. Ujedno su potkraj listopada 2020. u registriranoj nezaposlenosti bila evidentirana 293 nezaposlena djeteta smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, dragovoljaca i HRVI-a[4](Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje sa stanjem na dan 31. listopada 2020. Podaci se prikupljaju od 1. siječnja 2019. i ne uključuju podatke o djeci smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, dragovoljaca iz Domovinskog rata i hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata koji se u evidenciji nezaposlenih osoba vode od ranije, odnosno prije 1. siječnja 2019.)
, dok je u listopadu 2019. u evidencije nezaposlenih bilo evidentirano njih 227.

Krajem listopada 2020. najviše hrvatskih branitelja evidentirano je u kategoriji dugotrajno nezaposlenih osoba (nezaposleni duže od jedne godine), njih 59 %, a od ukupnog broja dugotrajno nezaposlenih hrvatskih branitelja gotovo je jedna četvrtina (24,7 %) nezaposlena osam godina i više.

S obzirom na dobnu strukturu, u listopadu 2020. najviše nezaposlenih hrvatskih branitelja pripada dobnoj skupini od 55 do 59 godina (32,4 %), zatim dobnoj skupini od 50 do 54 godine (24,8 %), a slijede hrvatski branitelji stariji od 60 godina (22,5 %) te oni u dobnoj skupini između 45 i 49 godina (18,5 %). Uzimajući u obzir obrazovnu strukturu, većinu čine nezaposleni hrvatski branitelji sa srednjoškolskim obrazovanjem (59,8 %), slijede oni sa završenom osnovnom školom (28,8 %) te oni sa završenim višim ili visokim obrazovanjem (6,6 %). Najviše nezaposlene djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djece dragovoljaca i HRVI-a pripada dobnoj skupini od 25 do 29 godina (26,6 %), zatim dobnoj skupini od 20 do 24 godine (24,2 %) te dobnoj skupini od 30 do 34 godine (21,8 %), dok su u obrazovnoj strukturi najbrojnija skupina oni sa srednjoškolskim obrazovanjem (s udjelom 63,5 %), te oni sa završenim višim ili visokim obrazovanjem (29,7 %).

Što se tiče kretanja na tržištu rada, broj novoprijavljenih hrvatskih branitelja u evidenciji nezaposlenih osoba do kraja listopada 2020. iznosio je 7.859, dok je u istom razdoblju temeljem zapošljavanja i druge poslovne aktivnosti iz evidencije nezaposlenih osoba izašlo 5.577 hrvatskih branitelja. Ukupan broj novoprijavljene djece hrvatskih branitelja u evidenciji nezaposlenih osoba do kraja listopada 2020. iznosio je 270, a u istom je razdoblju temeljem zapošljavanja i drugih poslovnih aktivnosti iz evidencije nezaposlenih osoba izašlo 299 djece hrvatskih branitelja.

Najveći broj nezaposlenih hrvatskih branitelja u listopadu 2020. godine evidentiran je u Splitsko-dalmatinskoj županiji (2.165, ili 17,5 % od ukupnog broja nezaposlenih hrvatskih branitelja u Hrvatskoj), zatim u Gradu Zagrebu (1.829, ili 14,7 %) te Osječko-baranjskoj županiji (1.287, ili 10,4 %), dok je najviše nezaposlene djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih

branitelja, djece dragovoljaca i djece HRVI-a u istom razdoblju evidentirano u Osječko-baranjskoj županiji (131, ili 44,7 % od ukupnog broja nezaposlene djece hrvatskih branitelja), Gradu Zagrebu (31, ili 10,6 %) i Požeško-slavonskoj županiji (28, ili 9,6 %).

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, u razdoblju od ožujka do listopada 2020., u evidenciju nezaposlenih izravno iz radnog odnosa prijavilo se 5.078 hrvatskih branitelja, a najzastupljenije kategorije prestanka radnog odnosa su poslovno uvjetovani otkaz zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga (1.716) te prestanak radnog odnosa zbog isteka rada radniku na određeno vrijeme (2.398), što zajedno čini čak 81 % od ukupnog broja razloga prestanka radnog odnosa. Za pretpostaviti je kako se spomenuti razlozi prestanka radnog odnosa mogu dovesti u vezu s posljedicama poteškoća u poslovanju uzrokovanih pandemijom bolesti koronavirusa (COVID-19).

Zbog toga je važna provedba programa, mjera i aktivnosti različitih dionika usmjerenih stvaranju uvjeta za veću zapošljivost i prilagodljivost radne snage koja će moći odgovoriti potrebama tržišta rada, pri čemu se posebna pažnja treba posvetiti nezaposlenim osobama u nepovoljnom položaju koje su teže zapošljive jer je ostvarivanje prava na rad temeljni uvjet borbe protiv socijalne isključenosti i siromaštva.

3. ANALIZA PROVEDBE PROGRAMA STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA I ZAPOŠLJAVANJA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI ZA RAZDOBLJE OD 2018. DO 2020.

Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji predstavlja kombinaciju ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja i aktivnosti usmjerenih stvaranju uvjeta za lakše i brže uključivanje na tržište rada, stjecanje obrazovanja i radnog iskustva, kao i pružanja podrške u ponovnoj aktivaciji braniteljsko-stradalničke populacije s otežanim pristupom tržištu rada. To znači da dio mjera, s jedne strane, izravno utječe na uključivanje u radno-tržišni sustav te korisnicima omogućuje pristup zaposlenju i ekonomskim resursima te neizravno povećava mrežu socijalnih kontakata i osigurava aktivan doprinos društvu u cjelini, dok se, s druge strane, provode i mjere koje su orijentirane na socijalnu inkluziju hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, a posredno korisnicima omogućuju zapošljavanje i ekonomsku integraciju.

Tijekom provedbe prethodnog Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji u razdoblju od 2018. do 2020., a uzimajući u obzir mjere koje omogućuju izravno zapošljavanje, najveći interes potencijalnih korisnika bio je za **potpore za samozapošljavanje.** U proteklom provedbenom razdoblju raspisana su ukupno četiri javna poziva temeljem kojih su dodjeljivane potpore za samozapošljavanje, pri čemu su potpore dodjeljivane u prvoj i drugoj provedbenoj godini financirane sredstvima državnog proračuna, dok su u trećoj provedbenoj godini potpore za djelatnosti primarne poljoprivredne proizvodnje financirane sredstvima državnog proračuna, a preostale potpore koje se ne odnose na primarnu poljoprivrednu proizvodnju financirane su sredstvima Europskog socijalnog fonda u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020., u sklopu EU projekta »**Samozapošljavanje hrvatskih branitelja, djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djece dragovoljaca iz Domovinskog rata i djece hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata«,** koji traje do prosinca 2023. U okviru navedenog EU projekta, u 2020. održano je ukupno devet tribina sa svrhom informiranja i promicanja samozapošljavanja te su sudionici informirani o mogućnostima dobivanja financijske potpore, postupku prijave, uvjetima javnog poziva i detaljima provedbe. Na tribinama je sudjelovalo 309 osoba iz ciljne skupine, a najveća zainteresiranost bila je za tribinu održanu u Zagrebu za područje Grada Zagreba i Zagrebačke županije. U razdoblju od 2018. do listopada 2020. ukupno je 281 osoba iz ciljne skupine ostvarila potporu za samozapošljavanje te je u tu svrhu utrošeno 20,9 milijuna kuna. Prema statusu podnositelja zahtjeva, utvrđeno je kako 54,09 % korisnika ima ostvaren status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, zatim slijede korisnici s ostvarenim statusom djeteta dragovoljca (29,54 %) i djeteta HRVI-a (11,39 %), dok je najmanji udio korisnika s ostvarenim statusom djeteta smrtno stradalog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (4,98 %). Prosječna dob korisnika potpore za samozapošljavanja iz kategorije hrvatskih branitelja je 52 godine, a iz kategorije djece dragovoljaca, HRVI-a i smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja 31 godina. S obzirom na geografsku pokrivenost, najveći broj korisnika je iz Osječko-baranjske županije, njih 30,25 %, zatim iz Grada Zagreba (18,51 %) i Splitsko-dalmatinske županije (13,88 %)[5](Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (stanje na dan 31. listopada 2020.) Splitsko-dalmatinska županija s 17,3 %, Grad Zagreb s 13,1 % i Osječko-baranjska županija s 11,1 % ubrojene su među županije u kojima je zabilježen najveći udio nezaposlenih osoba, pa ne iznenađuje da se osobe iz ciljne skupine u ovim županijama najčešće odlučuju na samozapošljavanje; Izvor: https://www.hzz.hr/content/stats/1020/HZZ_stat_bilten_10_2020.pdf, pristupljeno 9. prosinca 2020.). Prema obliku registrirane djelatnosti, najveći broj korisnika odlučio se za otvaranje obrta (65,12 %) i trgovačkog društva (26,33 %), dok se 7,83 % korisnika odlučilo na pokretanje poljoprivrednog gospodarstva (obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva ili samoopskrbnog poljoprivrednog gospodarstva). Analizom poslovnih planova utvrđeno je kako se čak 55,52 % korisnika odlučilo za pokretanje uslužne djelatnosti, pri čemu su najčešće usluge prijevoza putnika, uređenja i održavanja krajolika, fotografske i snimateljske usluge, automehaničarske usluge te računalne usluge. Uz uslužne djelatnosti, najzastupljenije su

djelatnosti u građevinarstvu (16,37 %) te djelatnosti primarne poljoprivredne proizvodnje (11,03 %). Prema analizi učinkovitosti dodijeljenih potpora za samozapošljavanje, godinu dana nakon izlaska iz intervencije (odnosno prestanka ugovornih obveza) aktivnih korisnika potpore za samozapošljavanje je 83,02 %.

Što se tiče mjera usmjerenih smanjivanju rizika od socijalne isključenosti, najznačajnijom se pokazala **potpora radu zadruga hrvatskih branitelja.** Poticanjem rada braniteljskih zadruga dolazi do aktivacije i psihosocijalnog osnaživanja hrvatskih branitelja uključenih u zadruge, koji kroz zadruge pokreću programe i projekte od koristi za cijelu lokalnu zajednicu u kojoj djeluju. Prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, u Hrvatskoj djeluje 1.180 zadruga[6](Prema podacima Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja na dan 12. studenoga 2020.), od čega njih 394 (što je trećina svih aktivnih zadruga) ima u nazivu oznaku »braniteljska« ili »zadruga branitelja«. Podrška zadrugama hrvatskih branitelja prepoznata je kao primjer dobre prakse jačanja kompetencija hrvatskih branitelja i podizanja svijesti o njihovim radnim sposobnostima, ali i prepoznavanja njihovih poduzetničkih potencijala. Prema podacima Ministarstva hrvatskih branitelja, 50 % članova zadruga hrvatskih branitelja najvažnijim razlogom svojeg uključivanja u zadrugu ocjenjuje osjećaj korisnosti i pripadnosti zajednici, 24 % bavljenje gospodarskom aktivnošću, 11 % lakši plasman proizvoda i usluga te 8 % osiguravanje egzistencije. U proteklom razdoblju provedbe Programa raspisana su sveukupno četiri javna poziva temeljem kojih je sufinanciran rad 37 zadruga hrvatskih branitelja u koje je uključeno 329 osoba, za što je utrošeno 5,3 milijuna kuna. Od ukupnog broja osoba uključenih u rad braniteljskih zadruga, 78 % čine hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, dok djeca smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja čine 1 %. Zadruge-korisnice potpore u prosjeku imaju devet članova, a prosječna dob članova koji pripadaju ciljnoj skupini Programa je 55 godina. Po pitanju radnog statusa članova zadruga, utvrđeno je kako njih 50 % koristi mirovinu, 41 % članova su zaposlene, a 9 % nezaposlene osobe. Najveći broj zadruga-korisnica potpore u proteklom razdoblju provedbe Programa djeluje na području Vukovarsko-srijemske županije (21,62 %), zatim Osječko-baranjske (18,92 %) i Splitsko-dalmatinske županije (18,92 %) te Grada Zagreba (13,51 %), a najčešća djelatnost kojom se bave je primarna poljoprivredna proizvodnja (27,03 %), zatim uslužne djelatnosti (18,92 %) te turizam i ugostiteljstvo (16,22 %).

U cilju otvaranja novih radnih mjesta za osobe iz ciljne skupine, Programom su se dodjeljivale i novčane potpore poslodavcima koji zapošljavaju nezaposlene hrvatske branitelje, djecu smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djecu dragovoljaca i djecu HRVI-a. **Potporu za novo zapošljavanje** u proteklom provedbenom razdoblju ostvarila su 53 poslodavca te je korištenjem ove potpore zaposleno 65 osoba iz ciljne skupine, na što je utrošeno 3,2 milijuna kuna. Promatrajući strukturu zaposlenih osoba, od 65 zaposlenih osoba, njih 52,31 % ima ostvaren status hrvatskog branitelja, 32,31 % djeteta dragovoljca, a po 7,69 % djeteta HRVI-a i djeteta smrtno stradalog ili nestalog hrvatskog branitelja, pri čemu je prosječna dob zaposlenih hrvatskih branitelja 53 godine, a djece iz ciljne skupine 29 godina. Važno je istaknuti kako 34 % poslodavaca također ima ostvaren status osobe iz ciljne skupine, a čak 75,38 % ugovora o radu sklopljeno je na neodređeno vrijeme. Najveći broj osoba zaposlen je u obrtima (45,28 %), zatim u trgovačkim društvima (37,74 %), dok je daleko manji broj osoba zaposlen u zadrugama (9,43 %) i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima (5,66 %). Najčešća zanimanja u kojima su kroz ovu mjeru zapošljavane osobe iz ciljne skupine su konobar/ugostitelj, pomoćni radnik u građevinarstvu i povezanim poslovima te administrativni radnik, a najviše osoba zaposleno je u Osječko-baranjskoj županiji (45 %), Gradu Zagrebu (22,5 %) te Sisačko-moslavačkoj županiji (20 %).

Programom za razdoblje od 2018. do 2020., s ciljem podizanja obrazovne strukture te prilagodljivosti znanja i vještina tržištu rada, poticalo se i dodatno obrazovanje osoba iz ciljne skupine. U navedenom razdoblju **sufinancirani su troškovi obrazovanja** za 83 osobe iz ciljne skupine, od toga 34,94 % hrvatskih branitelja i 65,06 % djece HRVI-a, dragovoljaca i smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, na što je utrošeno gotovo 700 tisuća kuna. Najveći broj korisnika ove mjere odlučio se na prekvalifikaciju (njih 49,40 %) te osposobljavanje (27,21 %), a najčešće upisani obrazovni programi su oni za farmaceutskog tehničara, voditelja izrade i provedbe projekata financiranih iz EU fondova te vozača motornih vozila. Prosječna dob korisnika iz kategorije hrvatskih branitelja je 51 godina te iz kategorije djece iz ciljne skupine 24 godine, a najčešće je riječ o osobama iz Brodsko-posavske (16,86 %), Vukovarsko-srijemske (15,66 %) te Osječko-baranjske županije (15,66 %).

Projekti zadruga i drugih malih poduzetnika, obrtnika i poljoprivrednika s ciljem unapređenja učinkovitosti proizvodnih procesa, jačanja proizvodnih kapaciteta i konkurentnosti sufinancirani su **potporom za proširenje postojeće djelatnosti.** U razdoblju od 2018. do 2020. Ministarstvo je raspisalo tri javna poziva za dodjelu potpora za proširenje postojeće djelatnosti, a temeljem istih dodijeljeno je 75 potpora, na što je utrošeno gotovo sedam milijuna kuna. Prema obliku djelatnosti, potporu su ostvarile većinom zadruge hrvatskih branitelja, njih 76 %, dok je manji udio poljoprivrednika (12 %), trgovačkih društava (6,67 %) i obrtnika (5,33 %). Većina korisnika posluje na području Splitsko-dalmatinske (25,33 %) i Osječko-baranjske županije (20 %) te se najčešće bave primarnom poljoprivrednom proizvodnjom. Prije podnošenja zahtjeva za potporu za proširenje postojeće djelatnosti korisnici su poslovali prosječno 8 do 10 godina, pri čemu je proteklo prosječno 8,63 godine od prvotno ostvarene potpore Ministarstva, iz čega je razvidna održivost poslovnih subjekata.

Nadalje, Ministarstvo je provodilo, u razdoblju od siječnja 2017. do lipnja 2018., EU projekt »**Promicanje društvenog poduzetništva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, organizacija civilnog društva i zadruga braniteljske i stradalničke populacije iz Domovinskog rata**« u okviru specifičnog cilja *9.v.1. Povećanje broja i održivosti društvenih poduzeća i njihovih zaposlenika* Operativnog programa *Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020.,* ukupne vrijednosti 2,13 milijuna kuna. Projekt se provodio s ciljem povećavanja informiranosti hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata o društvenom poduzetništvu i mogućnostima poslovanja društvenih poduzeća te jačanja njihovih kapaciteta za pokretanje poduzetničkog pothvata društvenih poduzeća. U razdoblju provedbe projekta organizirane su četiri konvencije o društvenom poduzetništvu na kojima je sudjelovalo prosječno 130 sudionika, organizirano je i provedeno deset grupa edukacija na kojima je sudjelovalo ukupno 107 nezaposlenih hrvatskih branitelja te je održano dvomjesečno poslovno mentorstvo za polaznike.

Ministarstvo je u prethodnom razdoblju provodilo aktivnosti usmjerene na postizanje suradnje s drugim institucijama i poslovnim subjektima s ciljem plasmana domaćih proizvoda hrvatskih branitelja-proizvođača i članova njihovih obitelji na tržište, kao i postizanja boljih poslovnih rezultata. Jedna od najznačajnijih je suradnja s *Podravkom d.d.* u realizaciji potencijalnog otkupa proizvoda za potrebe industrijske prerade od strane *Podravke d.d.* Partnerska suradnja hrvatskih branitelja i Podravke d.d. temeljem sklopljenog Sporazuma o suradnji za razdoblje 2018. do 2020. (dalje: Sporazum) primjer je pozitivne suradnje kojom Ministarstvo ostvaruje svoj primarni cilj skrbi o hrvatskim braniteljima, nastojeći na taj način ujedno potaknuti njihove prilike za zapošljavanje, a *Podravka d.d.* svoj strateški cilj povećanja udjela domaće sirovine u proizvodima. U prvoj godini provedbe Sporazuma, hrvatski branitelji-proizvođači isporučili su *Podravki d.d.* 4.133 tone sirovine (od čega 10 tona povrća, 123 tone voća i 4.000 tona žitarica). Provodeći Sporazum u 2019., zabilježen je značajan napredak u pogledu otkupa proizvoda u odnosu na 2018., odnosno isporučeno je 12.074 tona voća, povrća i žitarica, što predstavlja porast otkupa za 7.941 tonu u odnosu na prethodnu godinu. Navedeno predstavlja značajan iskorak u zainteresiranosti hrvatskih branitelja za ovakav oblik suradnje kroz koju mogu plasirati svoje domaće proizvode, zadovoljiti sve standarde proizvodnje i plasmana što upućuje na kvalitetu proizvoda, što je, u konačnici, rezultiralo za više od 100 % većim ugovorenim otkupom proizvoda u odnosu na prethodnu godinu. Nastavak suradnje u 2020. godini pokazao je kako su hrvatski branitelji bolje organizirani u proizvodnji te iskazuju više povjerenja u ostvarenu suradnju, a isto je do 14. prosinca 2020. rezultiralo isporukom 12.374 tona sirovine (od čega 57 tona voća, 2.197 tona povrća i 10.120 tona žitarica). Promatrajući cjelokupno trogodišnje razdoblje suradnje, hrvatski branitelji-proizvođači organizirani u zadruge i OPG-ove *Podravki d.d.* su za potrebe industrijske prerade isporučili 28.581 tonu voća, povrća i žitarica. U sljedećem razdoblju cilj je suradnju intenzivno nastaviti te povećati broj hrvatskih branitelja-proizvođača koji plasiraju svoje proizvode za potrebe industrijske prerade *Podravki d.d.,* a samim time i količine domaćih proizvoda na hrvatskom tržištu.

Ministarstvo se radi brže i učinkovitije obrade zaprimljenih zahtjeva za navedene mjere koristilo javno dostupnim bazama podataka i registrima, a s ciljem dodatnog administrativnog rasterećenja podnositelja zahtjeva te kvalitetnije obrade zaprimljenih prijava. U sljedećem razdoblju provedbe Programa Ministarstvo će i dalje nastojati, u suradnji s drugim institucijama (npr. s Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje u vidu dostupnosti cjelovitih podataka o radno-pravnom statusu podnositelja zahtjeva i drugo), osigurati pristup potrebnim bazama podataka u dijelu koji se odnosi na utvrđivanje ispunjavanja uvjeta korištenja potpora, što bi pojednostavilo administrativne postupke, ubrzalo obradu, olakšalo provedbu mjera te omogućilo učinkovitiju analizu i kontrolu namjenskog utroška dodijeljenih potpora.

Uvažavajući značaj mjera aktivne politike zapošljavanja za razvoj ljudskih potencijala kroz obrazovanje i stjecanje dodatnih znanja i vještina te povećanje razine zapošljivosti, a uzimajući u obzir činjenicu kako se mjerama ovog programa aktiviraju i korisnici iznad 50 godina starosti, čime se utječe na stopu radne aktivnosti starijih osoba, kao i širu društvenu funkcionalnost potpora koje podrazumijevaju poboljšanje socio-ekonomske situacije u kućanstvima korisnika potpora, ovim programom predlaže se nastavak provedbe mjera.

4. STRATEGIJSKI I ZAKONODAVNI TEMELJI PROVEDBE PROGRAMA

Program se temelji na nacionalnim i europskim strateškim dokumentima koji uključuju područja zapošljavanja i pristupa zapošljavanju, ali i borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti, s obzirom da je stopa rizika od siromaštva prema pokazatelju *najčešći status aktivnosti osobe* najviša za nezaposlene osobe.

Strategijski i zakonodavni temelji[7](S obzirom na moguće izmjene i dopune navedenih zakonskih propisa, odnosno donošenja novih zakona u područjima koja uređuju, tijekom provedbe Programa primjenjivat će se zakonske odredbe sukladno zakonskoj regulativi koja će u tom trenutku biti na snazi.) provedbe Programa su:

1. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. – unutar prioritetnih osi *Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage* i *Socijalno uključivanje* pozicionirani su projekti namijenjeni hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji s ciljem smanjenja nezaposlenosti i povećanja socijalne uključenosti.